

# Zoutmuseum maakt onmisbaarheid zout duidelijk



Het Zoutmuseum staat pal in het centrum van Delden.

Ofschoon overmatig gebruik ervan schadelijk is, kan ons lichaam niet zonder zout. Dat besef hadden de Romeinen al. Zout was in hun tijd een belangrijk ruilmiddel. De Romeinse soldaten werden zelfs voor een deel betaald met zout. Van dit gebruik stamt ons woord salaris (sal is het Latijnse woord voor zout).

Zout speelt ook een rol in tal van uitdrukkingen en zegswijzen. Hij verdient het zout in de pap niet.

Op elke slak zout leggen. Zo zout heb ik het nog nooit gegeten. Iets met een korreltje zout nemen.

Zout in de wond strooien. Dit en nog veel meer komt aan de orde in het alleraardigste

Zoutmuseum in Delden, waar de relatie tussen mens en zout centraal staat.

**I**n de 'zout-experience', zoals men dit aanduidt, kan men ervaren hoe bijzonder zout eigenlijk is en dat zout niet is weg te denken uit ons dagelijks leven. Het heeft een vaste plek op onze tafels en is onmisbaar op de weg,

zoals de laatste winter weer eens heeft bewezen. Het museum biedt een volledig inzicht in de rol van zout bij voeding, gezondheid, natuur en milieu. Audiovisuele- en multimedia geven over al deze aspecten uitgebreide infor-

matie en zo ontstaat een beeld van de gevarieerde wijze waarop wereldwijd zout wordt gewonnen.

De bezoeker wordt ook aan een bijzondere tafel uitgenodigd voor een kennis-



**Kinderen kunnen er leuke proefjes doen.**

quiz, een filmpje, een behendigheids spel en een spelletje memory. De speelse opzet van het museum en de beeldende wijze waarop de informatie wordt overgebracht, zal zeker ook kinderen aanspreken. Vooral geldt dit voor de proefjes die ze er met zout kunnen doen. Door deze proefjes leren ze eveneens wat over zout- en drinkwaterwinning en de eigenschappen van zout. De proefjes met zout zijn vooral geschikt voor groepsbezoeken of kinderfeestjes en dergelijke.

### Zoutwinning wereldwijd

Het museum vertelt het complete verhaal over zout in al zijn facetten. De kern van het museum is de basisexpositie. Hier vindt men informatie over het ontstaan van de zoutlagen, de ontdekking van zout in de Twentse bodem,

de zoutwinning vroeger en nu op verschillende plaatsen in de wereld, de toepassing van zout, zout en chemie, zout en leven, de symboliek van zout, zout en milieu en zout en cultuur.

Dat het Zoutmuseum in het centrum van Delden staat, is geen toeval. In 1886 werd in de tuinen van kasteel Twickel, dat in Delden staat, bij toeval zout in de bodem aangetroffen. In dat jaar liet Baron van Heeckeren van Wassenaer op zijn landgoed Twickel



boringen naar drinkwater uitvoeren. Het water dat naar boven kwam, was echter niet te drinken, want het was zout. Zo werd ontdekt dat de Twentse



**In beeld en geluid wordt getoond hoe er overal ter wereld zout wordt gewonnen.**

totdat de Twentse zoutlagen zouden worden geëxploiteerd.

### Zoutfabriek

Tot aan het begin van de 16e eeuw werd zout gewonnen door het afsteken van veen, dat vervolgens werd verbrand. De as spoelde men uit met zee-water en het water liet men verdampen door verhitting in een platte ijzeren pan. In 1515 verbood Karel V deze manier van zoutwinning in verband met het verzakken van de bodem en het optreden van overstromingsgevaar. Vroeger werd er in Nederland veel zout geïmporteerd uit onder andere Duits-

## Twentse zoutlagen bij toeval ontdekt bij boringen naar drinkwater

bodem zoutlagen bevatte. Er werd toen niet direct iets met deze vondst gedaan. Het zou nog enkele decennia duren

land, maar tijdens de Eerste Wereldoorlog stelde dit land steeds hogere eisen, waardoor de ruilvoet ongunstiger werd.





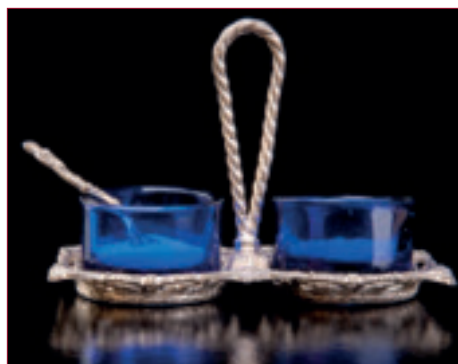
Een deel van de enorme collectie zoutvaatjes.

In de laatste oorlogsjaren was er met Duitsland geen handel meer mogelijk en werd die zelfs verboden. Een Zaanse zoutzieder herinnerde zich dat er in 1886 in het oosten van het land zout in de bodem was gevonden. Direct na de Eerste Wereldoorlog werd toen in Boekelo de 'Zoutindustrie' opgericht, omdat daar in de buurt een bereikbare zoutlaag was aangetroffen. Voor het vervoer van zout lag er al een spoorlijn, dus dat kwam goed uit. Nog voor de Tweede Wereldoorlog werd er ook in Hengelo een zoutfabriek gebouwd. Ondertussen was het Twentekanaal gegraven en werd naast het vervoer per trein ook transport van zout per schip mogelijk. De wijze waarop de zoutwinning in Twente plaats had, is uitgebeeld door middel van een bewegende 'maquette'.

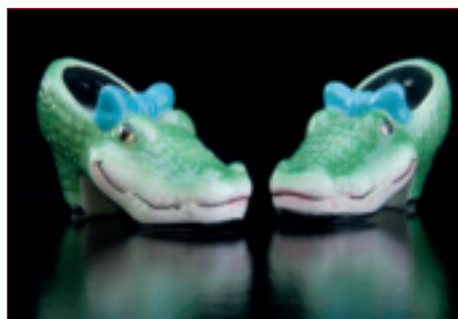
## Zoutvaatjes

Uiteraard kunnen in een museum dat is gewijd aan zout de zoutvaatjes niet ontbreken. De verzameling omvat maar liefst meer dan 2000 exemplaren. Het zoutvaatje heeft een lange geschiedenis achter zich. Het allereerste zoutvaatje was een uitgehold stuk brood, maar uiteindelijk ontstond er een grote variatie in vormen en materialen. In de Renaissance werden van zoutvaten soms artistieke hoogstandjes gemaakt, vooral om de tafels van de welgestelden te sieren. Het beroemdste zoutvat is de 'Saliera', gemaakt door de Florentijnse goudsmid Benvenuto Cellini (1500-1571). In het zoutvatenkabinet van het museum staat nu een selectie van de mooiste, meest ludieke en opvallendste modellen uitgestald.

In de 20e eeuw hebben de verschillende verschijningsvormen het verzamelen in de hand gewerkt. Verzamelaars hebben de afgelopen maanden hun verzameling flink kunnen uitbreiden, want er zijn honderden exemplaren door het museum verkocht. De reden om tot



Je hebt heel chique zoutvaatjes en heel speelse.



verkoop over te gaan, was dat het museum een enorme collectie zoutvaatjes had, die in de loop der jaren verder is uitgebreid, waardoor er nogal wat doublures tussen zaten. Sommige items pasten dan ook niet meer in de collectie. De kans dat deze actie zal worden herhaald, is overigens groot.

## Wisselexposities

Naast de permanente expositie organiseert het Zoutmuseum van tijd tot tijd tijdelijke tentoonstellingen om de bezoekers met bepaalde zoutthema's afzonderlijk en uitvoeriger kennis te laten maken. Zo exposeerde bijvoorbeeld de Amsterdamse kunstenaar Kourosch een serie schilderijen van onderwerpen die allemaal met zout te maken hadden en die geschilderd waren met verf waarin zout was gemengd.

## Dagje Delden

Het Zoutmuseum werd vorig jaar na een grondige renovatie – waarbij de inzet van veel enthousiaste vrijwilligers een belangrijke rol speelde – heropend. Het is gevestigd in een historisch pand in hartje Delden. Dat maakt het bezoeken ervan extra aantrekkelijk, want dit stadje beschikt over een stadskern die zes eeuwen lang intact is gebleven. Een groot gedeelte dateert uit de periode dat Delden stadsrechten kreeg (1333). In het centrum staan twee grote kerken en op een steenworp afstand bevindt zich kasteel Twickel. In de omgeving staan veel Twickel-boerderijen, herkenbaar aan de zwart-witte luiken. Delden is een ideaal vertrekpunt voor tochten te voet, per fiets of met de auto in de omgeving.

Bij de VVV Delden is een speciale wandelroute van vijf kilometer verkrijgbaar, die langs de bezienswaardigheden leidt. Ook kan men de mooiste plekjes van het Twickelse landschap bezoeken per huifkar. Verder zijn er fiets- en autoroutes langs boortorens en boorhuisjes verkrijgbaar.

Zoutmuseum Delden  
Langestraat 30  
7491 AG Delden  
Tel. (074) 3764546  
[www.zoutmuseum.nl](http://www.zoutmuseum.nl)

Het museum is toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Honden worden niet toegelaten. In de directe omgeving van het museum kan gratis worden geparkeerd.

- ◆ Karel Koolhoven
- ⊗ Zoutmuseum Delden